

Elmélyülés, nem távozás: Xi Jinping kormányzása a kínai állami gazdaságban

Wendy Leutert* és Sarah Eaton†

Absztrakt

Mennyiben változott meg a kínai állami gazdaság irányítása Hszi Csin-ping alatt? A 2012 óta a politikai színtéren bekövetkezett jelentős változások háttérében egyesek döntő elmozdulást figyelnek meg Xi államosított vállalatok irányítására vonatkozó megközelítésében: a Kínai Kommunista Párt szigorú, központosított irányítása felé, és a fokozatos piacosítástól való eltávolodás felé. Az állami vállalatok irányításának fő céljait és módszereit az elmúlt két évtizedben elemezve azt találjuk, hogy a Xi által vezetett állami vállalatokkal kapcsolatos politika inkább a korábbi tendenciák elmélyítését, mintsem eltérést mutat. Először is, az állami tulajdonú vállalatok működésének Xi által megfogalmazott alapvető elképzelése feltűnően egybecseng elődei elképzeléseivel. Másodszor, az állami vállalatok irányítására vonatkozó kormányzati megközelítés nem újszerű; a bürokratikus tervezés, a káderirányítási rendszer, a pártszervezetek és a kampányok bevett mechanizmusaira támaszkodik. Bár Xi felerősítette a pártközpontú irányítási és ellenőrzési eszközöket, ez inkább fokozatos, mint radikális szemléletváltásnak tűnik.

Kulcsszavak: állami tulajdonú vállalatok; Xi Jinping; Hu Jintao; kommunista párthatóság; kampányok; káderirányítási rendszer; kormányzati bürokrácia

Mióta Xi Jinping 习近平 2012-ben átvette a hatalmat, úgy tűnik, Kína új megközelítést alkalmaz az állami tulajdonú vállalatok irányításában. A *The Economist* a "Xinomics" korszakának nevezte ezt a korszakot, amelyet "új gazdasági

menetrend", amelynek célja, hogy "a piacok és az innováció jobban működjön, szigorúan meghatározott határok között és a kommunista párt mindenre kiterjedő felügyelete alatt."¹ Eszerint Kína jelenlegi vezetése letért a fokozatos piacosítás útjáról, amelyet egykor a félig autonóm magánszektor támogatásának elmélyítése és a "kormány és a vállalatok szétválasztásának" (*zhengqi fenkai* 政

企 分开) az állami vállalatok irányításában. Úgy tűnik, hogy most egy mélyreható váltás van folyamatban, a következők felé

* Indiana University, Bloomington, IN, USA. E-mail: wleutert@iu.edu (levelező szerző).

† Humboldt Egyetem, Berlin, Németország. E-mail: sarah.eaton@hu-berlin.de.

1 "Hszü Csin-ping újra feltalálja az államkapitalizmust. Ne becsüljük alá." *The Economist*, 2020. augusztus 15.

© A szerző(k), 2021. Kiadja a Cambridge University Press. Ez egy nyílt hozzáférésű cikk, amelyet a Creative Commons Attribution licenc (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) feltételei szerint terjesztünk, amely engedélyezi a korlátlan újrafelhasználást, terjesztést és sokszorosítást bármilyen médiumban, feltéve, hogy az eredeti művet megfelelően hivatkozzák. doi:10.1017/S0305741021000795

148.131.200.39:8080/viswhwedwo.cim?ip=82.131.200.39, 2022. ápr. 24-én 07:15:36-kor, a Cambridge Core felhasználási feltételeinek megfelelően, elérhető a <https://www.cambridge.org/core/terms>. <https://doi.org/10.1017/S0305741021000795> címen.

egy olyan rendszer, amelyben a Kínai Kommunista Párt (KKP) közvetlenebbül és erőteljesebben avatkozik be a vállalati döntéshozatalba.

Elemezzük ezt a távozási narratívát, mivel az a pártállam állami vállalatok irányítására vonatkozik. Hogyan változott az állami gazdaság irányítása Xi Jinping alatt? Összehasonlítjuk Xi kormányzását (2012-től napjainkig) közvetlen elődje, Hu Jintao 胡锦涛 (2003-2012) kormányzásával. A gyökeresen más "Xi korszakról" szóló beszámolókkal ellentétben azt találjuk, hogy Xi és Hu alapvető elképzelései az állami tulajdonú vállalatokkal kapcsolatban a következők voltak meglepően következetesek: az állami ellenőrzés és a piaci versenyképesség elérése globális szinten, koncentrált állami tulajdonlás és tengerentúli terjeszkedés révén. Hasonlóképpen, a Xi-kormányzat által alkalmazott kormányzási mechanizmusok elemzése a már meglévő tendenciák *elmélyítésére* utal, amit mi a meglévő gyakorlatok felemeléseként és formalizálásaként határozunk meg, nem pedig teljes eltérésként.

Ez a cikk a következőképpen halad. A következő részben az állami vállalatok irányításának feltételezett "Xi korszakával" kapcsolatos kilátásokat tekintjük át. Ezután azt elemezzük, hogyan alakult ki a kínai állami vállalatokról alkotott elképzelés az 1990-es években, valamint a Hu- és Xi-kormányok megközelítését a megvalósítással kapcsolatban. Megállapítjuk a párt befolyásának fokozatos elmélyülését Xi alatt, és megvitatjuk ennek hazai, nemzetközi és vállalati következményeit. Végül a tanulmány a Xi-kormányzat folytatása során a jövőbeni kutatásokra vonatkozó kérdések meghatározásával zárul.

Xi korszak az állami vállalatok irányításában?

Ahogy Hszi Csin-ping 2022-ben második öt éves hivatali idejének vége felé közeledik, a tudósok és elemzők egyre inkább megszilárdulnak a kormányzatával kapcsolatos nézetei. Számos megfigyelő szerint az állami vállalatok irányításában egy jellegzetes "Xi korszak" látszik, amelyet a múlt fokozatos piacosításától való eltérés jellemez a centralizált KKP-irányítás javára. Eszerint Xi alatt Kína egy "ellenreform-korszakba" lépett, amelyet az állami és a párt szerveinek szorosabb integrációja, valamint a politikai akarat csökkenése jellemez, hogy az állami vállalatok autonóm cégekként alkalmazkodjanak a piaci erőkhöz.²

Egyesek, akik szerint az állami vállalatok irányításában egy új "Xi korszak" van kialakulóban, stagnálást, sőt a korábbi reformtörekvések feladását látják. Az ilyen vélemények szerint az 1980-as és 1990-es évek merész, piacorientált reformjai megfeneklettek, főként az államon belüli növekvő akadályok miatt.³ Ahogy Elizabeth Economy írja a Xi vezette Kínáról: "A pangás sehol sem nyilvánul meg jobban, mint az állami vállalatok rendszerének reformjára tett erőfeszítésekben. Nemcsak hogy nem történt előrelépés ... de számos tekintetben visszafelé halad."⁴ Az állam most úgy tűnik, hogy "visszavág", és a korábbi reformok eredményeit visszafordítja az iparpolitikák és támogatások fokozódó alkalmazásával, hogy támogassa az állami vállalatok üzleti tevékenységét a hazai és nemzetközi piacokon.⁵ Bár Xi

2 Minzner 2018.

3 E reformok közé tartozott a szerződéses felelősségi rendszer bevezetése, a részvényesi rendszer átalakítása, a kormányzat és a vállalatok szétválasztása, a nagy ipari állami tulajdonú állami vállalatok eszközeinek részleges nyilvános tőzsdei jegyzése, valamint számos kis- és középméretű állami tulajdonú vállalat eladása vagy csődje.

4 Economy 2018, 104.

5 Lardy 2019.

a főszereplő az ilyen beszámolókbán, egyesek ezt a múlttal való szakítást a "részleges reformmegyensúly" megkeményedéseként is értelmezik. ⁶ A tisztviselők és az állami cégvezetők közötti rendszerszintű "összejátszásról" szóló jelentések például azt sugallják, hogy az államba beágyazott érdekcsoportok sikeresen akadályozták az állami vállalatok piacosítását célzó reformokat. ⁷

A legtöbbek számára azonban az új Xi korszak meghatározó jellemzője a központosított KKP-irányítás elfogadása. Az ilyen elemzések szerint Xi azon erőfeszítéseinek nagyságrendje, hogy növelje a párt befolyását mind az állami, mind a nem állami cégek felett belföldön és külföldön, átalakította a "China Inc. " "KKP Inc.-vé", ami "új paradigmát" jelez az ország fejlődési pályáján. ⁸ Xi alatt Kína az államkapitalizmusról a "pártállami kapitalizmusra" tért át: a párt gazdasági tevékenységei most már "a politikát helyezik a parancsnokság alá, az államkapitalizmus közvetlenebbül szolgálja a párt politikai túlélését". ⁹

Mások azt állítják, hogy az állami vállalatok szervezetében bekövetkezett változások is megkülönböztetik az új Xi-korszakot a korábbiaktól. A köz- és a magánszféra határainak nagyobb mértékű elmosódása mellett ezek a megfigyelők a Xi-kormányzat azon utasítására hivatkoznak, hogy az állami vállalatok vizsgálják felül alapszabályaikat, hogy a KKP vezető szerepét hivatalossá tegyék. ¹⁰ Ily módon az állami cégek korporatizációja, amelyet korábban a piaci reform kulcsfontosságú lépéseként értelmeztek, paradox módon a politikai és a kereskedelmi szektor mélyebb integrációjának alapjául szolgált Xi kormányzása alatt. Ahogy Tamar Groswald Ozery megjegyzi: "Különösen Xi Jinping hatalomra kerülése óta a politikai szerepvállalás a vállalatirányításban messze túlnőtt azon, ami korábban, a kínai gazdasági reformok kezdete óta létezett." ¹¹

A Xi gazdasági kormányzásáról szóló legújabb írásokban az a konszenzus alakult ki, hogy a "Xinomics" döntő szakítást jelent a múlttal. Ezt a távozási narratívát Xi és Hu állami vállalatokkal kapcsolatos irányításának kétlépcsős összehasonlító elemzésével kérdőjelezzük meg. Először is megvizsgáljuk az állami tulajdonú gazdaság megszorítás utáni irányításáról alkotott elképzeléseiket. Másodszer azt elemezzük, hogyan valósították meg ezt az elképzelést és annak következményeit.

Az állami tulajdon 2.0 elképzelése: "A nagyot megragadni" és "kimenni"

Az 1990-es évek végén az állami tulajdonban lévő gazdaság mély válsága arra készítette Kína vezetőit, hogy új elképzelést fogalmazzanak meg az állami tulajdonról. A reform első két évtizedében Kína vezetői óvatosan közelítették meg ezt a kérdést, mivel az állami tulajdonú vállalatok képezték az állam és a polgárok közötti társadalmi szerződés alapját, és biztosították a politikai stabilitást. A súlyosbodó pénzügyi válsággal szembesülve, a Jiang Zemin 江泽民

- 6 Hellman 1998.
- 7 Pei 2016.
- 8 Blanchette 2020.
- 9 Pearson, Rithmire és Tsai 2020, 6.
- 10 A köz- és magánszféra határainak elmosódásáról lásd Milhaupt and Zheng 2015. Az állami tulajdonú gazdasági társaságok alapszabályának felülvizsgálatáról lásd: Allen és Li 2018; Lin, Lauren Yu-Hsin, Guo és Chen 2021; Lin, Lauren Yu- Hsin és Millhaupt 2020.
- 11 Ozery [hamarosán](#), 15.

kormányzat az állami szektor radikális megszorításával a "reformok vesztesékekkel" korszakát indította el.¹² A nagy állami vállalatok új megbízatást kaptak: ahelyett, hogy "vas rizstalat" (*tie fanwan* 铁饭碗) biztosítanának a kínai városi lakosság számára, az állami irányítást kellett volna lehorgonyozniuk a kulcsfontosságú ágazatokban, és a kínai cégek globális piacokra való előretörését is vezetniük kellett. Az állami tulajdon 2.0 víziója az állami tulajdonú vállalatok politikájára is hatással volt.

a késői Jiang-korszak óta.

Az 1990-es években az állami tulajdonú gazdaság iránti politikai elkötelezettség még akkor is nőtt, amikor annak gazdasági teljesítménye csökkent. Az évtized végére sok állami vállalat mélyen eladósodott, és az állami tulajdonú bankok nemteljesítő hiteleinek gyakorlatilag teljes egészét állami cégek adták.¹³ A gazdasági stagnálás súlyosbodásával a kínai döntéshozók nem szüntették meg az állami tulajdont; ehelyett a "nagyot megragadni" és a "kicsit elengedni" (*zhua da fang xiao* 抓大放小) mellett döntöttek. Ezernyi a kis- és közepeméretű állami vállalatokat eladták vagy csődbe mentek, miközben más állami vállalatokat privatizáció nélkül, vállalatirányítási intézmények bevezetésével privatizáltak.¹⁴ Ezzel párhuzamosan az állam "megragadta" a nagy stratégiai értékkel bíró iparágak - például a védelmi és a távközlési ágazat - nagy állami tulajdonú vállalatait, miközben összességében csökkentette az állami tulajdont.¹⁵ A kijelölt iparágakon belül a stratégia az állami tulajdont a "nemzeti bajnokok" kis csoportjában koncentráta: a nagy, központi irányítású állami vállalatokban.¹⁶

A vezetés 1990-es évek végi politikai döntéseinek maradandó öröksége az volt, hogy az állami tulajdonú gazdaság "piaci jövőképét" hirdették.¹⁷ A vezetők a megszorítások után olyan állami vállalatokat terveztek, amelyek nemzetközileg versenyképesek és piackonformak, ugyanakkor szorosan kötődnek a pártállamhoz.¹⁸ Miután a piacosításhoz alkalmazkodni nem tudó állami szektort felforrósították - ennek megfelelően fájdalmas eredményekkel az "elbocsátott" állami vállalatok dolgozóinak légiói számára, akiket egy szűkös védőháló fogott fel -, a vezetés arra törekedett, hogy olyan új generációs állami vállalatokat hozzon létre, amelyek piaci részesedéssel, technológiával és tőkével rendelkeznek, hogy felvegyék a versenyt a külföldi multinacionális vállalatokkal itthon és külföldön.¹⁹

Az állami tulajdon visszaszorításával párhuzamosan a kínai vezetők elkezdték sürgetni a nemzeti csapat állami tulajdonú vállalatait, hogy "menjenek ki" (*zou chu qu* 走出去). Jiang Zemin arra ösztönözte a jól teljesítő kínai cégeket, hogy külföldön üzleteljenek, és hozzanak létre termelési létesítményeket Afrikában, Közép-Ázsiában, a Közel-Keleten, Kelet-Európában és Latin-Amerikában. Amerika.²⁰ Hu Jintao kormánya később megerősítette ezt az elkötelezettséget.

12 Naughton 2018, 117-18.

13 1999 márciusában az Állami Gazdasági és Kereskedelmi Bizottság arról számolt be, hogy 1998 első felében a 7680 nagy és közepes állami vállalat 30%-a és az 512 kulcsfontosságú nagy állami vállalat egyharmada veszteséges volt. Az állami tulajdonú bankok által tartott nemteljesítő hitelek 90%-át 1999-re az állami vállalatok tették ki (*China Statistical Yearbook*, idézi az USA pekingi nagykövetségének 1999-es távirata, a szerzők kérésére 2016. április 6-án (részben) feloldották a

titkosítás alól).

- 14 Aivazian, Ge és Qiu 2005.
- 15 Hsueh 2011.
- 16 Nolan 2001; Sutherland 2003.
- 17 Steinfeld 2004.
- 18 Eaton 2015.
- 19 Gold et al. 2009.
- 20 Jiang 1998.

A 16. pártkongresszus (2002) jelentése hivatalosan elfogadta a "kilépést", mint "a kínai reform- és nyitási mozgalom új szakaszának egyik legfontosabb intézkedését". ²¹ Az állam arra ösztönözte az állami vállalatokat, hogy nemzetközi befektetéseket hajtsanak végre, határokon átnyúló fúziókat és felvásárlásokat hajtsanak végre, vegyesvállalatokat hozzanak létre a tengerentúlon, és tengerentúlon bejegyzett leányvállalatokat hozzanak létre.

Az állami gazdaság irányításának mechanizmusai

A reformkorszakban Kína vezetői többféle eszközt alkalmaztak az állami gazdaság irányítására: a bürokratikus tervezést, a káderirányítási rendszert, a pártszervezeteket és a kampányokat. A bürokratikus tervezés magában foglalja az egyes kormányok döntéseit az állami szervekre ruházott szervezeti és felügyeleti hatáskörökkel kapcsolatban a politikaalkotás, a felügyelet és a teljesítményértékelés terén. Míg az állam tulajdonosi szerepe rögzített, az a mód, ahogyan az állam a bürokráciát az állami tulajdonú gazdaság irányítására kialakítja és beveti, nem az. A bürokrácia kialakítására nem létezik egységes megközelítés, és ez Kínában az idők során jelentősen változott.

A káderirányítási rendszer az állami tulajdonú gazdaság irányításának kulcsfontosságú eszköze, mivel a kínai állami vállalatok vezetői egyszerre vezetők és állami tisztviselők. ²² A vezetők rotációja és a közös kinevezések hatékony eszközök a központ számára a meglévő vezetői csapatok felrázására és a potenciális "osztályvezetés" korlátozására.

(*benweizhuyi* 本位主义). ²³ Azért is működnek, hogy korlátozzák a vezetők azon képességét, hogy erős személyes hálózatokat és autonóm befolyásolási bázisokat alakítsanak ki a saját

vállalkozások. ²⁴ A közös kinevezések, amelyek során egyetlen személy egyidejűleg két vagy több vezetői és pártvezetői pozíciót tölt be (párttitkár, vezérigazgató és/vagy igazgatótanácsi elnök, ha van igazgatótanács), szintén az ellenőrzés eszközeként szolgálnak, mivel az állami vállalatok beágyazódnak a pártállami bürokráciába. A közös ~~irányítás~~ régóta bevett gyakorlat Kínában a "kétirányú belépés, átfedő pozíciótartás" (*shuangxiang jinru, jiaocha renzhi* 双向进入, 交叉任职). ²⁵

A kínai vezetők a pártszervezeteket, különösen az állami tulajdonú vállalatok pártbizottságait is felhasználják az állami gazdaság irányítására. Az állami tulajdonú vállalatok pártbizottságai léteznek a vállalatcsoport szintjén és a leányvállalatokon belül is. A párt alkotmánya szerint a bizottságok feladata az "iránymutatás", a "felügyelet" és a "vállalat egészséges fejlődésének ösztönzése". ²⁶ A gyakorlatban a pártbizottságok elsősorban személyzeti és politikai funkciókat látnak el: a vezető beosztású személyzet kiválasztása és értékelése, párttagok toborzása, politikai propaganda terjesztése és

²¹ Jiang 2002.

²² Lin, Li-Wen és Milhaupt 2013.

²³ Az osztályválasztás olyan jelenségre utal, amelyben a szakosodott bürokráciákban régóta dolgozó egyének saját szervezetük szemszögéből és érdekei szerint értékelik a politikai prioritásokat (Lieberthal

- és Oksenberg 1988).
- 24 Leutert 2018a.
 - 25 A Központi Szervezési Osztály már 1994-ben támogatta ezt a gyakorlatot az állami vállalatok vezetői számára. Liu, Xiaobin és Dang 2004, 26.
 - 26 A vállalati pártbizottságokra vonatkozó CCP-rendelkezések megvitatását lásd: Ozery ([hamarosan megjelenik](#)).

tanulmányi ülések szervezése. ²⁷ Az SOE pártbizottságai a csoportvállalati szinten szintén rendelkeznek napirend-meghatározó hatáskörrel, mivel hatáskörükben megvitathatják a "fontos döntéseket", mielőtt azok az igazgatótanács elé kerülnek végső döntésre. ²⁸ Bár nem létezik hivatalos központi iránymutatás arra vonatkozóan, hogy mi minősül "fontos döntésnek", a pártdokumentumok felsorolnak példákat, beleértve a vállalati stratégiával, költségvetéssel, vezetői személyzeti ügyekkel és tőkekezeléssel kapcsolatos döntéshozatalt. ²⁹ Az állami tulajdonú vállalatok pártbizottságai a központi szintű politikák és kampányok végrehajtása érdekében koordinálnak a magasabb szintű párthatóságokkal is, például az Állami Vagyonfelügyeleti és Vagyonkezelési Bizottságban (SASAC) és az Államtanácsban.

A kampányok a végső eszközt jelentik, amellyel a pártállam irányítja az állami gazdaságot. A kampányok a magas szintű bürokratikus és állampolgári mozgósítást használják ki a meglévő szervezetek és/vagy gyakorlatok átalakítására egy adott szakpolitikai területen. ³⁰ A kínai vezetők többféleképpen használják a kampányokat a kormányzáshoz. Először is, a kampányok felrúzzák az állami vállalatokon belüli status quo-t, és a tömegek részvételét és erőforrásait a központilag meghatározott célok felé irányítják. A kampányok olyan személyeket is megcélznak és eltávolítanak, akik ellenzik a központi politikát vagy tiltott magatartást tanúsítanak. A kampányok tovább erősíthetik a pártállam hosszú távú képességét az állami tulajdonú vállalatok irányítására azáltal, hogy megkövetelik az egyének lojalitását és növelik az ideológiai konformizmusra gyakorolt nyomást. A következő fejezet azt vizsgálja, hogy a Hu-kormányzat hogyan alkalmazta ezeket a kormányzási mechanizmusokat és azok eredményeit.

A válogatott edzősködésének kihívásai: Az állami szektor Hu

A Hu-kormányzat (2002-2012) elsősorban bürokratikus tervezéssel valósította meg az állami vállalatokra vonatkozó, a megszorítások utáni piaci jövőképet. Az állami vállalatok irányításának súlypontjává egy új bürokráciát, a SASAC-ot tette, amelyben a káder-irányítási rendszer, a pártszervezetek és a kampányok támogató szerepet játszottak.

Bürokratikus tervezés

A Hu-kormányzat első kihívása az állami tulajdonban lévő vagyon kezelésére szolgáló bürokrácia kialakítása volt. Az 1993-as társasági törvény jogilag bejegyezte az állami vállalatokat, de nem létezett olyan tulajdonosi ügynökség, amely az állam nevében irányította volna őket. Egy korábbi tisztviselő így magyarázta a dilemmát: "A társasági törvény célja az volt, hogy megoldja a tulajdonlás kérdését a vállalatok szintjén, de nem hozott létre intézményi keretet.

²⁷ Leutert 2020.

²⁸ Ez a hatáskör a Jiang-kormányzat idején a "három fő, egy nagy" elvvel jött létre, amely a pártbizottságokat arra utasította, hogy vegyenek részt az állami vállalatok döntéshozatalában, ha az

makroszintű ellenőrzéseket, nemzeti stratégiát vagy nemzetbiztonságot ("három fő"), vagy olyan működési vagy irányítási ügyeket érint, amelyek fontosak vagy széles körűek ("egy nagy"). A kínai állami vállalatok pártbizottságai és igazgatótanácsai közötti kapcsolatáról lásd Rosen, Leutert és Guo 2018.

29 A KKP Központi Bizottságának Hivatala 2004.

30 Looney 2020.

nemzeti szinten az állami tulajdonú gazdasági társaságok irányítása. ³¹ 1998-ban a Jiang-kormány feloszlatta az Állami Vagyonkezelő Hivatalt, az állami tulajdonban lévő eszközök kezeléséért korábban egyedül felelős központi szintű kormányzati szervet, de nem hozta létre a helyébe lépő szervezetet. A Hu-kormányzat ezért az "öt sárkány uralkodik a vizeken" (*wu long zhi shui* 五龙治水) helyzetét örökölte, amelyben a hatósági az állami tulajdonú vállalatok igazgatása több központi szintű ügynökség között volt széttagolva.

A Hu-kormányzat 2003-ban hozta létre a SASAC-ot az Államtanács fennhatósága alatt. Megalakulásakor a SASAC egy 189 központi állami vállalatból álló portfóliót kezelt, amely alap- és nem alapvállalatokra oszlott, és mind a nem pénzügyi ágazatokban tevékenykedett. ³² Teljes körű minisztériumi rangot és viszonylag nagy, 555 fős személyzeti keretet kapott. ³³ Bár a SASAC-nak távol kellett maradnia a vállalatok mindennapi döntéshozatalától, széleskörű operatív megbízással rendelkezett, hogy "kezelje az eszközöket, az embereket és az ügyeket" (*guan zichen, guan ren, guan shi* 管资产, 管人, 管事). A személyzeti igazgatás tekintetében a SASAC felhatalmazást kapott a nem központi állami vállalatok vezetőinek kinevezésére. Emellett a adminisztratív utasítások, információszolgáltatás és a felügyelőbizottság tagjai által végzett rendszeres helyszíni ellenőrzések a központi állami vállalatok ellenőrzése érdekében.

A Hu-kormányzat megbízta a SASAC-ot, hogy az állami tulajdonú gazdaságot a megszorítások utáni piaci jövőképek megfelelően alakítsa át. A SASAC folytatta és fokozta az állami tulajdon konszolidálására irányuló erőfeszítéseket a stratégiaileg fontos ágazatokban működő, kisebb számú nagy állami tulajdonú vállalatban. Li Rongrong 李荣融 (2003-2010), a SASAC alapító igazgatója hangsúlyozta az állami vállalatok nagyméretűvé tételének fontosságát. és erős (*zuo da zuo qiang* 做大做强), hogy felvegyék a versenyt a multinacionális vállalatokkal.

belföldön és külföldön, és ígéretet tett arra, hogy minden olyan központi állami vállalatot megszüntetnek, amelyik nem kerül be az első három helyezett közé a saját iparágában. A SASAC irányítása alatt 2003 és 2010 között több mint 70 központi állami vállalatot olvasztottak be meglévő cégekbe, vagy egyesítettek új nemzeti bajnokok létrehozása céljából. ³⁴ A SASAC emellett elősegítette az állami vállalatok eszközeinek nyilvános tőzsdei bevezetését a hazai és nemzetközi részvénytőzsdákra, és újból centralizálta a költségvetés és a nyereségelengedés operatív ellenőrzését. ³⁵

A 2000-es évek előrehaladtával azonban egyre nyilvánvalóbbá váltak a Hu-kormányzat SASAC-alapú megközelítésének hiányosságai az állami vállalatok irányításában. Az állami cégek vagyona, szervezeti összetettsége és nemzetközi tevékenységei gyorsan bővültek, ami korlátozta a SASAC képességét a hatékony ellenőrzésükre. ³⁶ Továbbá a SASAC-nak kevés eszköze volt arra, hogy fegyelmezze azokat a cégeket, amelyek nem teljes mértékben feleltek meg az információszolgáltatási követelményeknek, különösen az alapvető központi

- 31 Interjú nyugdíjas kormánytisztviselővel (volt vezető titkár), Peking, 2016. március (az intézményi felülvizsgálati bizottság jóváhagyása a szerzőknél).
- 32 E cégek listáját lásd: Államtanács 2003. A központi állami vállalatok miniszterhelyettesi ranggal rendelkeznek, és olyan iparágakban koncentrálnak, amelyek nagy stratégiai jelentőséggel bírnak és a piacra lépés előtt álló akadályokkal rendelkeznek. A nem központi központi állami vállalatok minisztériumi szintű ranggal rendelkeznek, és általában a versenyképesebb ágazatokban működnek.
- 33 Brødsgaard 2012, 630.
- 34 A szerző által végzett kutatáson alapuló számítások mind a 189 központi állami vállalat túlélési eredményeit illetően, amelyek hivatalosan a SASAC igazgatása alatt álltak a 2003-as megalakulásakor .
- 35 Naughton 2005.
- 36 A központi állami vállalatok leányvállalatainak átlagos száma például több mint kétszeresére, a 2003-as 82-ről 2010-re 191-re nőtt (Hsieh és Zheng 2015, 21).

olyan állami vállalatok, amelyek esetében nem volt jogosult a vezetők kinevezésére, áthelyezésére vagy eltávolítására. Wang Junhao, Xiao Zhijing és Tang Yaojia az egyre nagyobb és politikailag befolyásosabb állami vállalatok szabályozásának nehézségeit úgy összegzik, hogy "a macska el akarja kapni az egeret, de az eger nagyobb, mint a macska."³⁷

Kádergazdálkodási rendszer

Mivel a Hu-kormányzat nagymértékben a SASAC-rendszerre tette a tétet, a kádergazdálkodási rendszert nem használta ki olyan erőteljesen. Az egy évtizedig tartó Hu-kormányzat alatt 14 felsővezetőt helyeztek át egyik központi állami vállalatból a másikba, a vezetők rotációja évente átlagosan 1,4 átadással történt.³⁸ Egyetlen egy iparágon belüli kétoldalú vezetőcserére került sor, 2008-ban a villamosenergia-ágazatban. A vállalatvezetés szélesebb szegmenseit érintő, korlátozott mértékű cserékre is sor került, például ugyanebben az évben a légközlekedési ágazatban, de ez ritkán fordult elő.

Az sem tűnik úgy, hogy a Hu-kormányzat a politikai előrelépés repájával kecsgettette volna a SASAC-irányelvek betartásának ösztönzését. Az alapvető központi állami vállalatoknál például a 2003 és 2012 között továbblépő felső vezetők 55 százaléka egyenesen nyugdíjba vonult.³⁹ Azok, akik politikailag előrébb léptek, három útvonal egyikét követték, kevés átfedéssel: más központi állami tulajdonú állami vállalatokhoz, tartományokhoz vagy önkormányzatokhoz, vagy a központba. E kinevezések több mint 90 százaléka nem előléptetés, hanem egyenrangú közigazgatási pozícióba történő áthelyezés volt.⁴⁰ Mivel a többség nyugdíjba vonult, a többiek esetében pedig az áthelyezés volt a jellemző, az állami vállalatok vezetőinek pozitív politikai ösztönzői korlátozottak voltak.

Az állami vállalatok vezetőinek közös kinevezése rutinszerű volt a Hu-adminisztráció alatt. A központi állami vállalatok központi vezetői között például a több párt- és vezetői szerepek bármilyen kombinációjának átlagos előfordulási aránya 76 százalék volt.⁴¹ A közös kinevezések általános gyakorisága állandó volt az évtizedes Hu-kormányzat alatt, a vezérigazgató/párttitkár kombináció volt a vezetői szerepek leggyakoribb párosítása. Ahogy az állami tulajdonú gazdaság irányításának kihívásai a 2000-es években egyre nőttek, a Hu-kormányzat nem növelte a párt- és vezetői pozíciók közös kinevezését, hogy az állami tulajdonú vállalatok vezetőit szorosabban politikai ellenőrzés alá vonja.

Párti szervezetek

Hu alatt a pártiszervezetek fontos formális és informális szerepet játszottak az állami vállalatok döntéshozatalában. A vállalatirányítási intézmények fejlődése

37 Wang, Xiao és Tang 2008, 57.

38 Leutert 2018b, 30.

39 A nyugdíjazást általában a "megszűnés" tágabb kategóriájának részeként mérik. "A 2002 és 2013 közötti fegyelmi vizsgálatok vagy jogsértések néhány nyilvánosan bejelentett esetét is a megszüntetés

kategóriájába sorolják, mivel a fegyelmi célú kényszernyugdíjazás megakadályozza a közötti végleges megkülönböztetést (Leutert 2018a, 6).

40 Leutert 2018a, 16.

41 Leutert 2018b, 30.

a 2000-es években megerősítette azt az implicit munkamegosztást, amelyben az állami tulajdonú vállalatok pártbizottságai elsősorban politikai és személyzeti kérdésekre összpontosítottak, míg az igazgatótanács a kereskedelmi döntéshozatalt végezte, korlátozott részvényesi hozzájárulás és névleges felügyelőbizottsági felügyelet mellett. A belső dokumentumok az SOE pártbizottságok feladatát a "politikai alapfunkció" (*zhengzhi hexin zuoyong* 政治核心作用) kifejezéssel írták le; a "vezetői funkció" (*lingdao zuoyong* 领导作用) kevésbé volt gyakori, mint Xi alatt.⁴² A prin- A "három nagy és egy nagy" kérdésekben döntő befolyással bíró pártbizottságot már a Hu-kormányzat létrehozta, bár intézményesítése és végrehajtása cégenként eltérő volt.⁴³ A párthatóságok akkoriban azt is javasolták, hogy a pártbizottságok és az igazgatótanácsok a főbb kérdések megvitatására közös üléseket tarthassanak, ami azt jelzi, hogy még nem volt hivatalos vagy jól bevált sorrend, hogy a pártbizottság először a párt igazgatótanácsának döntése előtt a pártbizottság hozza meg a főbb kérdéseket érintő döntéseket.⁴⁴

Pártépítési erőfeszítések

A Hu-kormányzat a szélesebb körű pártépítési erőfeszítésekre összpontosított a kátránykampányok helyett. Elsődleges célja az volt, hogy megerősítse a párt kormányzási képességét a Deng Xiaoping 邓小平 korszak reformjainak folytatásával, hangsúlyozva a világos szabályokat és szabályozásokat, valamint a kádertestület megújítását.⁴⁵ Az állami vállalatok pártépítési erőfeszítései Hu alatt számos tevékenységet tartalmaztak, mint például a párt által szervezett tanulmányi ülések, politikai szövegek és magas rangú vezetők fontos beszédeinek terjesztése, a párt pozitív hagyományainak és stílusának tanulmányozása, valamint a párt útjáról letért egyének vagy szervezetek példáinak bemutatásával a "figyelmeztető oktatás" (*jingshi jiaoyu* 警示教育).

A Hu-kormányzat nem indított nagyobb központi kampányt az állami szektorban tapasztalható hivatali korrupció kezelésére, még akkor sem, amikor a hivatalos és a közvéleményben folyamatosan nőtt az ezzel kapcsolatos aggodalom. Ehelyett a Hu-kormányzatnak az állami vállalatokban elkövetett korrupció elleni küzdelemre irányuló erőfeszítései kampányok révén korlátozottabbak voltak, és gyakran a szélesebb körű pártépítési kezdeményezésekbe illeszkedtek.⁴⁶ A Párt Központi Fegyelmi és Ellenőrzési Bizottsága (CCDI), bár aktív és fontos szerv volt, nem volt az az izmos politikai és szakpolitikai szereplő, amivé később Xi alatt vált. Hu alatt csak a központi állami tulajdonú állami vállalatok két vezetője ellen indult vizsgálat, és később hivatalosan is eltávolították őket korrupciós vádak alapján - ez jóval kevesebb, mint a Xi alatt később eltávolított 12 vezető.

42 COD és SASAC 2004.

43 A párthatóságok azt mondták az SOE pártszervezeteknek, hogy "keressék meg a főbb kérdésekben való részvétel útjait és módját", de kifejezetten megadták az egyes cégeknek és pártbizottságoknak a mérlegelési jogkört, hogy hogyan tegyék ezt (COD és SASAC 2004, 789).

44 Ibid., 790.

45 Brødsgaard 2018, 4.

- 46 Például a "pártstílus építésének és a korrupcióellenes munka aktív előmozdítása" (*jiji tuijin qiye dangfeng jianshe he fanfu changlian gongzuo*) szerepel egy belső dokumentumban, amely a központi állami vállalatoknál végzett pártépítő munkát vázolja fel (COD és SASAC pártbizottság 2004).

Irányíthatatlanná válás

A SASAC hiányosságai egyre nyilvánvalóbbá váltak Hu második ciklusában. Az állami szektor irányításával kapcsolatos korai küzdelmei leginkább abban nyilvánultak meg, hogy képtelen volt osztalékot kicsikarni a nyereséges állami vállalatoktól.⁴⁷ A SASAC-nak az is nehezebé esett, hogy az állami vállalatok működését az alapvető üzleti területekre korlátozza. 2003-ban a SASAC elsődlegesen aHu-kormányzat "az állami szektor elrendezésének kiigazítására" (*guoyou jingji buju tiaozheng* 国有经济布局调整) irányuló reformpolitikájának végrehajtásáért vállalt felelősséget.

a korábbi erőfeszítések folytatása az állami tulajdon koncentrációja érdekében a kiemelt iparágakban

és elzárkózni másoktól. A SASAC utasította az állami vállalatokat, hogy legfeljebb három fő iparágat jelentsenek be, és üzleti tevékenységüket ezekre korlátozzák. Miközben a SASAC nyilvánosan jelentős előrelépést hirdetett az állami cégek terjeszkedésének visszaszorítása terén, egy belső jelentés elismerte, hogy a központi állami vállalatok leányvállalatai "túlságosan szétszóródtak", és Kína 95 hivatalos iparágából 86-ban továbbra is aktívak maradtak.⁴⁸

A Hu-kormányzat utolsó éveiben a központi állami vállalatok városi ingatlanpiacokon való részvétele komoly vitákat váltott ki a közvéleményben. A globális pénzügyi válságot követően több központi állami vállalatot is bírált a sajtó, amiért kiemelkedő szerepet játszottak a kínai földárveréseken.⁴⁹ Az állami vállalatoknak a városi lakásárak egekbe szökésében játszott szerepével kapcsolatos növekvő közvéleményi elégedetlenség kezelésére a SASAC megpróbált 78 központi állami vállalatot arra kényszeríteni, hogy értékesítsék ingatlanvagyonukat, de korlátozott sikerrel.

A Hu-kormányzat végén már jól látható volt a kihívás, hogy az állami vállalatok egyszerre legyenek versenyképesek a piacon és engedelmesebbek a pártnak. A kínai állami vállalatok feljutottak a Fortune Global 500-as listájára, ami a nemzetközi piacokon való "nagy és erős" szereplés sikerének egyik legfontosabb mércéje: 2012-ben 62 kínai állami vállalat került fel a listára, míg 2005-ben csak 14.⁵⁰ A központi állami vállalatok vagyonának körülbelül egyötöde a tengerentúlon volt, mintegy 5 billió jüan értékben.⁵¹ A pártállamnak csak gyenge kapacitása volt arra, hogy "irányítsa" az állami vállalatokat, amelyek minden korábbinál nagyobbá, erősebbé és nyilvánosan vitatottabbá váltak.⁵²

Bulizás: Xi Jinping kormányzati megközelítése

A Xi-kormányzat (2012-től napjainkig) továbbra is elkötelezett az állami tulajdon 2.0 víziója mellett. Az állami vállalatokat olyan kezdeményezésekkel ösztönzi arra, hogy továbbra is "kifelé menjenek", mint az Övezet és Út kezdeményezés és a Made in China 2025. A Xi-kormányzat emellett folytatta a stratégiai ágazatok - például a nagysebességű vasút és a fejlett gyártás - állami irányításának a hazai és a globális piacokon való lehorgonyzására irányuló erőfeszítéseket. Ezen túlmenően a Xi-kori kezdeményezések az állami tulajdonú

vállalatok

47 Naughton 2008.

48 SASAC 2007, 166.

49 "Guoqi daliang jinru fangdichan hangye yinfa yejie daoyi" (Az állami vállalatok ingatlanpiacra való belépése iparági vizsgálatot vonz). *Sina*, 2009. augusztus 15., <http://news.sina.com.cn/c/2009-08-14/182618437278.shtml>.

50 A Fortune Global 500 a világ legnagyobb vállalatainak éves rangsora a bevétel alapján. Ehhez a statisztikához lásd: Lin, Jinrong, et al. 2020, 32.

51 Bai 2013.

52 Naughton 2020.

az adminisztratív rétegek és a fő iparágakon kívüli részesedések tovább fokozzák az állami tulajdon koncentrációját.⁵³

A SASAC állami vállalatok irányításával kapcsolatos küzdelmeivel szembeesülve Xi hivatalossá tette és megerősítette a párt ellenőrzési mechanizmusait. Xi újratervezte az állami tulajdonú vállalatok irányításáért felelős bürokráciát azzal, hogy kezdetben az állami tulajdonú vállalatok irányítási prioritásainak megfogalmazását egy vezető kis csoportra és a SASAC-tól távolabbra helyezte. Kormánya emellett valamivel nagyobb mértékben alkalmazta a vezetők rotációját és a közös kinevezéseket. A Xi-kormányzat emellett intézményesítette a pártszervezetek, köztük az állami tulajdonú vállalatok pártbizottságainak erősebb vezető szerepét az állami szektor irányításában. Xi messzemenő korrupcióellenes kampánya, amely az állami tulajdonú vállalatokat célozza, szintén fontos eszköze volt annak, hogy növelje a KKP kapacitását az állami tulajdonú gazdaság irányítására.

Bürokratikus tervezés

Röviddel a vezetés átvétele után Xi elkezdte átalakítani az állami vállalatok irányításáért felelős bürokráciát. 2013-ban létrehozta a reformok átfogó elmélyítésével foglalkozó központi vezető kiscsoportot (*zhongyang quanmian shenhua gaige lingdao xiaozu* 中央全面深化改革领导小组).⁵⁴ A személyzeti iroda a

Az LSG "Gazdasági rendszer" alcsoportja, amelyet eredetileg Liu He 刘鹤 vezetett, a következő lett

az állami tulajdonú vállalatokra vonatkozó politikai ütemterv kidolgozásának legfelsőbb hatósága az új kormány számára: a Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának és az Államtanácsnak az állami tulajdonú vállalatok reformjának elmélyítéséről szóló 2015-ös "Irányadó vélemények". "A Xi-kormányzat az Államtanácsban és a SASAC-ban is hasonló vezető kiscsoportokat hozott létre a reform átfogó elmélyítésére.

A központi szintű LSG, amelyet 2018-ban intézményesítettek a Központi Átfogó Mélyítő Reformok Bizottságaként, bizonyos mértékig háttérbe szorította a SASAC kormányzati hatáskörét. Hu alatt a SASAC vezette az állami tulajdonú vállalatokra vonatkozó politikák kialakítását és végrehajtását, még akkor is, ha a végrehajtás eszközei nem voltak megfelelőek. A reformok átfogó elmélyítésével foglalkozó központi LSG létrehozása gyengítette a SASAC napirend-meghatározó hatalmát. Az LSG hasonlóképpen felhívította más szereplők, például a Nemzeti Fejlesztési és Reformbizottság és a Pénzügyminisztérium tekintélyét azáltal, hogy irányította és közvetítette az állami tulajdonú vállalatok reformjára vonatkozó politika kialakításában való közreműködésüket. Az LSG azonban idővel kevésbé lett aktív az állami tulajdonú vállalatokkal kapcsolatos politikaalkotásban: 2013-as megalakulása és 2018-as bizottsági intézményesülése között 12, azóta azonban csak négy olyan szakpolitikát adott ki, amely az állami tulajdonú vállalatokra hivatkozott.⁵⁵ Hao Peng 郝鹏 kinevezése mind a SASAC, mind a SASAC

- 53 "Guoziwei gei yangqi cangu touzi hua hongxian yangqi jiang jiasu tuichu fangdichan" (A SASAC vörös vonalat húz a központi állami tulajdonú vállalatok részesedésére, a központi állami tulajdonú vállalatoknak fel kell gyorsítaniuk a jövőbeli ingatlanpiaci kivonulást). *Sina*, 2020. április 16., <https://finance.sina.com.cn/roll/2020-04-16/doc-iircuyvh8026701.shtml>.
- 54 Az LSG-k olyan minisztérium feletti, alkotmányon kívüli szervezetek, amelyek magas rangú tisztviselőket tömörítenek a kormányhivatalokból, a párt szerveiből és/vagy a hadseregből, akik részt vesznek az egyes szakpolitikai területekre vonatkozó döntéshozatalban (Heilmann 2017).
- 55 A statisztikák Nis Grünberggel folytatott személyes kommunikáció során készültek, 2021. március.

igazgatója és párttitkára 2019-ben, és ezáltal a párt szerepének egyértelműbbé tétele tovább tolta vissza a politikai döntéshozatal és a felügyeleti hatáskörök helyét a SASAC felé.

A Xi-kormányzat magát a SASAC szervezeti felépítését is megváltoztatta. Az Államtanács 2018-ban bejelentette, hogy a SASAC felügyelőbizottságát megszüntetik, feladatkörét és személyzetét pedig a Nemzeti Számvevőszékhez helyezik át.⁵⁶ Az Államtanács kijelentette, hogy a hatáskörök ilyen átruházása javítani fogja az ellenőrzés hatékonyságát a kettős ellenőrzések elkerülése és a felügyeleti hatáskörök ésszerűsítése révén.⁵⁷ A gyakorlatban azonban a felügyelőbizottság megszüntetése egyúttal megszüntette a volt központi állami vállalatok vezetőiből álló kontingenst is, amely a testület tagjainak nagy részét tette ki, és ezzel megszüntette azt a testületet, amelyen keresztül a nyugdíjasok a SASAC-on keresztül továbbra is politikai befolyást gyakoroltak.⁵⁸

Kádergazdálkodási rendszer

A Xi-kormányzat a Hu-kormányzatnál aktívabban alkalmazta a vezetők rotációját és a közös kinevezéseket, hogy megszigorítsa az állami vállalatok feletti ellenőrzést. A Központi Szervezési Osztály (COD) például csak Xi első ötéves hivatali ideje alatt 19 központi állami vállalat vezetőjét helyezte át más állami vállalatok élére - ez átlagosan évi 3,8 áthelyezést jelent, míg Hu esetében ez az arány 1,4 volt. Míg Hu alatt csak egyetlen kétoldalú cserére került sor az állami tulajdonú vállalatok vezetőinek egy ágazaton belüli cseréjével, addig Xi alatt már több ilyen vezetőcserére is sor került.

Az állami vállalatok vezetőinek közös kinevezésének gyakorlata, amely már Hu alatt is gyakori volt, Xi alatt tovább erősödött (1. ábra). Az alapvető központi állami tulajdonú vállalatok körében például a közös kinevezések bármilyen kombinációjának átlagos előfordulása 89 százalék volt Xi első ötéves hivatali ideje alatt, szemben a Hu-kormány idején mért 76 százalékkal. A cégek több mint 90 százalékában egy személy egyszerre töltötte be az igazgatótanács elnöki és párttitkári tisztségét.⁵⁹ 2015-ben a Xi-kormányzat politikai iránymutatást adott ki, amely hivatalosan előírta a párttitkári és igazgatótanács elnöki posztok közös betöltését az állami vállalatoknál.⁶⁰ 2016-ban a SASAC bejelentette, hogy a központi állami vállalatok 2017-től kezdődően teljes mértékben végrehajtják ezt a közös kinevezési politikát.

56 "Zhonggong zhongyang bangongting guowuyuan bangongting guanyu tiaozheng guowuyuan guoyou zichan jiandu guanli weiyuanhui zhize jigou bianzhi de tongzhi" (A KKP Központi Bizottságának Főhivatalának körlevele a SASAC funkcionális szervezeti elosztásának kiigazításáról), 2018. november 13., http://www.gov.cn/zhengce/2018-11/13/content_5339914.htm.

57 "Guanyu guowuyuan jigou gaige fang'an de shuoming" (Az Államtanács intézményi reformtervének magyarázata), 2018. március 14. http://www.gov.cn/guowuyuan/2018-03/14/content_5273856.htm.

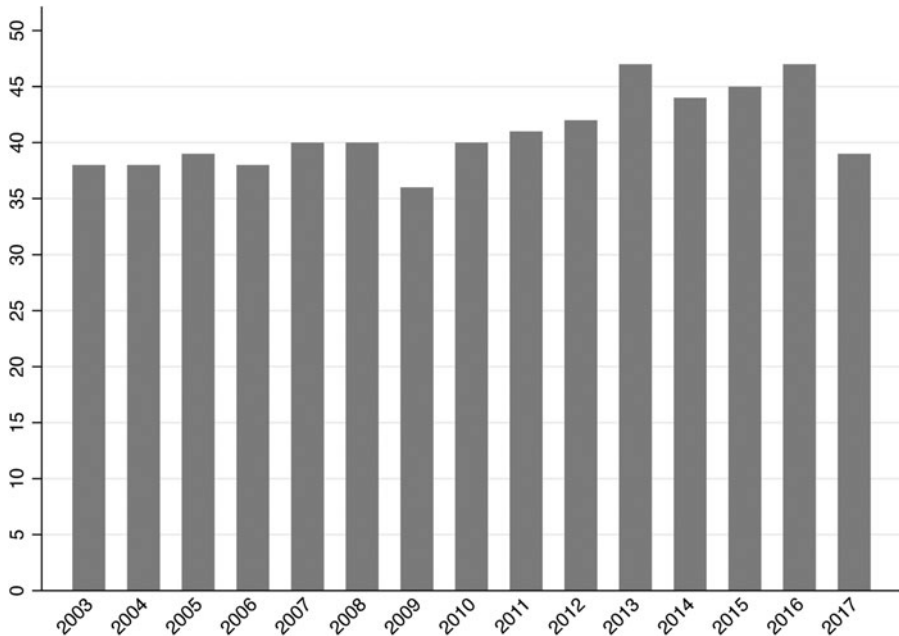
58 A SASAC felügyelőbizottságát eredetileg részben azért hozták létre, hogy szolgálati platformot biztosítson a korábbi központi állami vállalatok vezetői számára, miután azok lemondtak az ügyvezetésről. trális állami vállalatok vezetői. Interjú az agytrörszt kutatójával (China Institute for Reform and Development), Hainan, 2016. június.

59 Leutert 2018b, 30.

60 2015. június 6-án a KKP reformok átfogó elmélyítésével foglalkozó központi vezető csoportja a

"Guanyu zai shenhua guoyou qiye gaige zhong jianchi dang de lingdao jiaqiang dang de jianshe de ruogan yijian" (Több vélemény a párt vezetésének fenntartásáról és a pártépítés megerősítéséről az állami tulajdonú vállalatok reformjának elmélyítése során) című dokumentumban adta ki ezt a gyakorlatot. A teljes szöveg nem nyilvános, de több hír szerint ez a pont is szerepel benne. A KKP Központi Bizottságának Főhivatala ezt követően 2015. szeptember 20-án ugyanezen a néven hivatalosan is kiadta az irányelvet (az LSG-k extra-

1. ábra: Közös kinevezések a központi állami tulajdonú állami vállalatok vezetői pozícióiba, 2003 és 2017 között

Forrás:

A szerzők adatai.

Megjegyzések:

Ez az ábra a három legmagasabb vezetői pozíció - párttitkár, vezérigazgató vagy igazgatótanácsi elnök - közül kettőt vagy annál többet legalább hat hónapja betöltő valamennyi személyt mutatja.

A Xi-kormányzat első alkalommal alkalmazta a SASAC vezetőségének közös kinevezését is. A SASAC 2003-as megalakulása óta mindig különálló személyek töltötték be az igazgatói és a párttitkári tisztséget, kivéve szükséghelyzetekben. 2019-ben azonban az akkori SASAC párttitkárt, Hao Penget nevezték ki egyidejűleg igazgatónak.⁶¹ Figyelemre méltó az is, hogy a SASAC vezetése által a közelmúltban tett fontosabb bejelentések a pártbizottság ülésein történtek, nem pedig a főhivatalban, ahogyan az a korábbi gyakorlatban volt.⁶² Ma már úgy tűnik, hogy a két szervezet valójában egy és ugyanaz: egyetlen hivatalos honlapjuk van "SASAC Office (Party Committee)" (Pártbizottság) néven.

lábjegyzet folytatása

alkotmányos szervek, és ezért a politikák kiadásához a kormány vagy a párt szerveinek hivatalos hatáskörét kell igénybe venniük).

61 Zhang Yi 2013 és 2016 között a SASAC párttitkára és igazgatója is volt. Eredetileg 2013 márciusában nevezték ki párttitkárnak, majd 2013 decemberében vette át az igazgatói tisztséget, csak miután az akkori igazgatót, Jiang Jiemin-t korrupciós vádak miatt eltávolították. Xiao Yaqing, Zhang Yi utódja és Hao Peng elődje csak a SASAC igazgatójaként, nem pedig párttitkárként tevékenykedett.

62 SASAC 2019.

Hivatal). ⁶³ Miután nem sikerült hatékonyan irányítani az állami gazdaságot a Hu-korszak bürokratikus felépítésével, Xi erősebb párthatalommal ruházta fel a SASAC-ot abban a reményben, hogy ez biztosítja majd az állami vállalatok irányításához szükséges erőt.

Ezenkívül a Xi-kormányzat új politikát vezetett be az állami vállalatok vezetőinek "élethosszig tartó elszámoltathatóságára" vonatkozóan. A 2014-es negyedik plénum javasolta az "élethosszig tartó elszámoltathatóság" (*zhongshen zeren zhuijiu zhidu* 终身责任追究制度) koncepcióját a vezető állami tisztviselők főbb beruházási és működési döntéseire vonatkozóan.

ágazat. ⁶⁴ Az Államtanács ezt követően 2016-ban élethosszig tartó elszámoltathatósági rendszert hozott létre az állami vállalatok vezetői számára. Bármely SOE-vezető, aki megszegi a szabályokat, állami tulajdonban lévő vagyontárgyak elvesztését vagy más "súlyos káros következményeket" okoz, elméletileg haláláig jogi felelősségre vonható a vezetői hivatali ideje alatt tanúsított ilyen magatartásért vagy döntésekért. ⁶⁵ Bár ezt a politikát még nem vezették be széles körben, ez is hozzájárul az állami vállalatok vezetőinek növekvő ellenőrzéséhez mind központi, mind helyi szinten. ⁶⁶

Párti szervezetek

A Xi-kormányzat intézményesítette a párt "vezető szerepét" az állami vállalatok irányításában. Utasította az állami tulajdonú vállalatokat, hogy a pártot tegyék a vállalatirányítás "politikai magjává", és hivatalossá tette azt a régóta fennálló gyakorlatot, hogy a pártbizottságok megvitatják a "fontos döntéseket", mielőtt azok végleges döntésre az igazgatótanácsokhoz kerülnének. ⁶⁷ Utasította továbbá az állami tulajdonú vállalatokat, hogy vizsgálják felül a társasági formájukat, hogy legalizálják a pártépítő munkára vonatkozó követelményeket és a pártbizottság vezető szerepét a vállalatirányításban. A SASAC bejelentette, hogy 2017-re az összes központi állami vállalat ezt megtette, bár a párttal kapcsolatos módosítások tartalmukban és elfogadásuk időpontjában jelentősen eltérnek egymástól. ⁶⁸ A Sanghajban és Sencsenben nyilvánosan jegyzett vállalatok 30 százaléka 2015 és 2018 között módosította társasági alapszabályát, többségük állami tulajdonú cég. ⁶⁹ A társasági alapokmányok felülvizsgálata egyértelmű jele Xi azon szándékának, hogy elmélyítse a párt befolyását, de ez a szándék fokozatosan épül a meglévő gyakorlatra és a pártépítés elődei által létrehozott alapjaira.

A Xi-kormányzat a KKP alkotmányát is felülvizsgálta, hogy a párt tekintélyét az állami vállalatok irányításában is rögzítse. A Xi-rezsím hivatalosan is meghatározta a pártbizottság hatáskörét, hogy "vezető szerepet játsszon" (*fahui lingdao zuoyong*

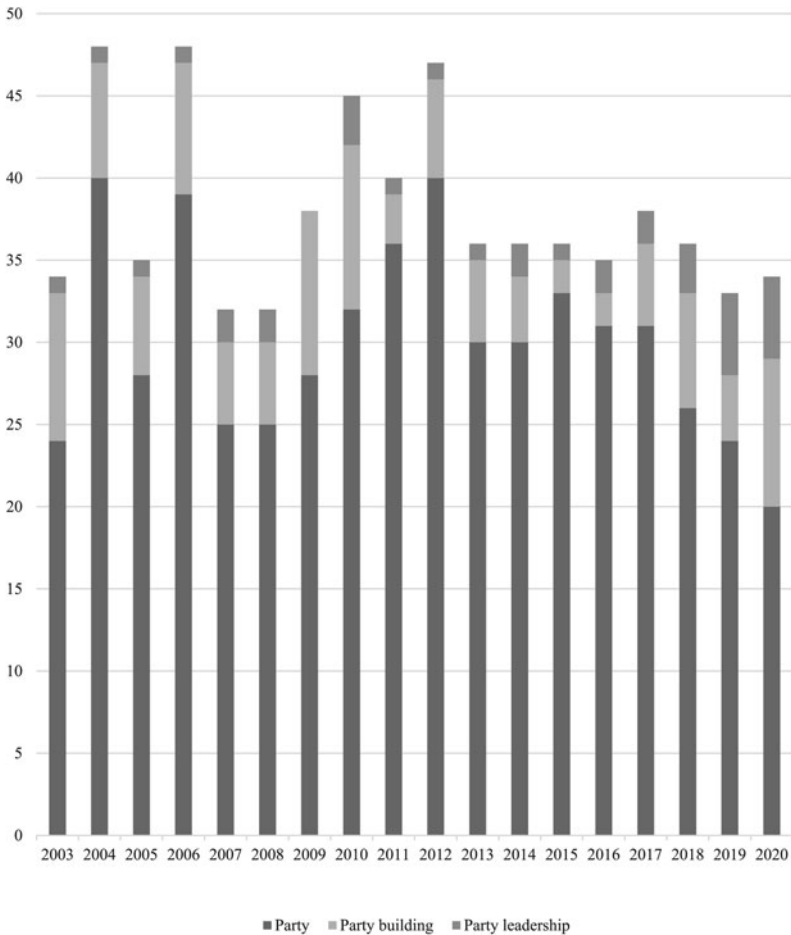
63 A SASAC Hivatal (Pártbizottsági Hivatal) hivatalos honlapja a <http://www.sasac.gov.cn/n2588020/n2588072/n2590818/index.html> címen.

64 "Zhonggong shiba jie si zhongquan hui gongbao (quanwen)" (A KKP 18. Központi Bizottságának negyedik plenáris ülésének közleménye (teljes szöveg)). *Xinhua*, 2014. október 23., http://fj.sina.com.cn/news/m/2014-10-24/073570016_2.html.

65 Államtanács 2016.

- 66 "Zhongguo jijian jiancha bao: zheduan guoqi weigui jingying beihou liyi lian" (Kínai fegyelmi ellenőrzés és felügyeleti hírek: vágjuk el az állami tulajdonú vállalatok illegális műveletei mögött álló érdekeltségi láncot). *Sina*, 2018. december 17., <https://finance.sina.com.cn/china/gncj/2018-12-17/doc-ihmutuec9839079.shtml>.
- 67 KKP Központi Bizottsága 2015.
- 68 Harada 2017. A pártokkal kapcsolatos módosítások változatosságáról lásd: Liu, John és Zhang 2019.
- 69 Lin, Lauren Yu-Hsin és Milhaupt 2020, 17.

ábra: Párti hivatkozások a SASAC igazgatóinak a központi állami vállalatok vezetőinek éves konferenciáján elhangzott beszédeiről szóló hivatalos közleményekben

Forrás:

A szerzők adatai.

发挥领导作用) az állami vállalatokkal kapcsolatos döntéshozatalban, a 2017. évi 19. országos pártkongresszuson a párt alapszabályának kiegészítésével. Ez a lépés, bár nagyrészt szimbolikus, aláhúzza, hogy a Xi-kormányzat prioritásként kezeli a pártkon- zepciót.

és a KKP befolyásának a vállalati döntéshozatalban való megerősítésére és intézményesítésére irányuló összehangolt erőfeszítései.

Bár Xi kormányzati formulája nagyobb mértékben támaszkodik a párt ellenőrzési mechanizmusaira, mint elődje, a Hu-kormányzatból származó folytonosságra utalnak a tisztviselőknek a párt állami vállalatok irányításában betöltött szerepéről alkotott nézetei is. A SASAC igazgatóinak éves munkajelentéseiről szóló hivatalos közlemények tartalmi elemzése nem mutat

éles eltérést a "pártra", a "pártépítésre" és a "pártvezetésre" való utalások gyakoriságában Hu és Xi alatt. Ez aláhúzza

hogy a pártirányítás Hu alatt is prioritás volt, és önmagában nem megkülönböztető jellemzője Xi kormányzásának (2. ábra).

Valójában a "párt" átlagos említése 2003 és 2012 között valamivel magasabb volt (41), mint 2013 és 2020 között (36). A pártépítéssel kapcsolatos említések csúcspontja a Hu-korszak vége felé, 2009-ben és 2010-ben volt. A pártvezetés szintén mindkét időszakban része volt a SASAC hivatalos szókinszékének, bár a kifejezés a 2017-es 19. pártkongresszus óta gyakrabban fordul elő.

Kampányok

Xi 2013-ban messzemenő korrupcióellenes kampányt indított, amelynek során az állami tulajdonú vállalatok hamarosan kiemelt célponttá váltak. A CCDI három hullámban végzett ellenőrzéseket a központi állami vállalatoknál: 2013-ban 2 cégnél, 2014-ben 10 cégnél, 2015-ben pedig 43 cégnél. Xi első öt éves hivatali idejének végére, 2017-re a központi állami vállalatok 12 vezetője bukott el korrupciós vádakkal.⁷⁰ A CCDI 2019-ben újabb korrupcióellenes ellenőrzési kört indított, amely 42 céget céltzott meg az összes központi állami vállalat, valamint a SASAC közül. A 42 cég esetében összesen 7597 helyreigazítási intézkedést rendelt el, a SASAC esetében pedig 208-at, amelyek közül 2020 márciusáig 7192, illetve 147-et tekintettek sikeresen befejezetteknek.⁷¹

A Hu-kormány idején a SASAC gyenge teljesítménye a korrupció ellenőrzésében indokolta, hogy a Xi-kormány a kormánytól a párt felé forduljon az ellenőrző funkciók ellátása érdekében. Xi korrupcióellenes kampánya a pártbürokrácián keresztül és a SASAC és az állami vállalatok meglévő irányítási rendszerén kívül működik. A külső párthatóságok általi végrehajtás, a belső szereplőkkel összehangolva, és a kemény büntetések katalizálhatják a széles körű betartást, amíg a kampány tart. Ez azonban csak korlátozott mértékben képes elősegíteni a hosszú távú strukturális változásokat az állami vállalatok ellenőrzésében, az információs szolgáltatásban és az átláthatóságban.

Az állami vállalatok irányítása Xi alatt és annak következményei

Az indulási narratívákkal ellentétben az állami tulajdonú vállalatok Hu és Xi alatti irányításának elemzése inkább a párt ellenőrzésének elmélyülését mutatja, mintsem a korábbi gyakorlattól való határozott eltérést. Az alapvető cél, hogy olyan állami vállalatokat alakítsanak ki, amelyek egyszerre versenyképesek a piacon és engedelmesek a Pártnak, mindkét kormányzat alatt következetes maradt. Xi alatt a két cél között kialakított egyensúly a pártnak való engedelmesség irányába tolódott el, de a piaci versenyképesség továbbra is alapvető cél. A Xi-kormányzat továbbá ugyanazt az eszköztárat vetette be, mint elődei.

- a bürokratikus felépítés, a káderirányítási rendszer, a pártszervezetek és a kampányok - miközben nagyobb mértékben támaszkodik a pártközpontú parancsnokságra és ellenőrzésre. Az ebben a cikkben vizsgált négy kormányzási mechanizmuson túlmenően más empirikus bizonyítékok is alátámasztják az elmélyülő narratívát. A központi állami vállalatok aránya

70 Leutert 2018b, 32.

71 CCDI 2020.

vezetők száma, akik a Xi-kormányzat kezdetén egyidejűleg a KKP Központi Bizottságának tagjai voltak, egyszámjegyű volt, és valójában valamivel kevesebb, mint a Hu-korszak csúcserkékei, ami kevés bizonyítékot szolgáltat az eltávolodásra.⁷² Ráadásul az állami vállalatok részeseése a kínai gazdaságban közel negyed évszázada figyelemre méltóan stabil maradt, a GDP 25 százaléka körül, ami arra utal, hogy Xi alatt nem következett be az állam végleges "előretörése".⁷³ A magánszektorban sem tűnik nyilvánvalónak az eltérés, a legújabb kutatások hasonlóan azt találták, hogy Xi politikája nem tér el alapvetően elődeitől.⁷⁴

Ezen túlmenően talán korai lenne állításokat tenni arról, hogy mi az igazán új a "Xi korszakban". "A kormányzaton belüli időbeli eltérések elemzése különösen fontosnak bizonyulhat ebben az esetben, mivel a Xi által a KKP főtitkáráként betöltött tisztség 2018-as megszűntetése azt jelenti, hogy a következő, 2022-es pártkongresszus után is hatalmon maradhat.⁷⁵ Az új "Xi-korszak" különálló elemzési egységként való kezelése ezért elfedhet fontos időbeli eltéréseket a Xi-kormányzat egy adott politikai területre vonatkozó elképzelésében, a kormányzás eszközeiben, amelyeket ennek megvalósítására használ, és az eredményekben. Ehelyett az egyes területek időbeli tendenciáinak alapos vizsgálata, ahogyan itt az állami tulajdonú gazdaság irányítása tekintetében történt, lehetővé teszi a rendszeren belüli eltérések, valamint az előző kormányok gyakorlatával való esetleges összefüggések azonosítását.

Az állami szektor feletti pártellenőrzés fokozatos elmélyítése is fontos belföldi következményekkel jár. A Barry Naughton által "grand steer- age"-nek nevezett folyamat során a Párt egyre inkább úgy viselkedik, mint egy hedge fund menedzser vagy kockázati tőkebefektető, és irányítja az állami vállalatok kereskedelmi tevékenységét, beleértve a kutatást és fejlesztést is, olyan kulcsfontosságú ágazatokban és technológiákban, mint az új energia, a digitális és ~~katapult~~ a mesterséges intelligencia és az arcfelismerés.⁷⁶ Bár e "fogadások" közül akár csak egy megnyerése is hatalmas kereskedelmi és stratégiai hasznot hozna, a Párt gazdaságirányítási erőfeszítései nem garantálják a zökkenőmentes hajózást. A KKP még mindig küzd az egyre gazdagabb és talpraesettebb cégek feletti ellenőrzés gyakorlásával és az iparpolitikai tévedések elkerülésével.

A pártellenőrzés elmélyülése a vállalati döntéshozatalra és viselkedésre is kihat. A társasági alapokmányok jogi változásai a párt meglévő célkitűzéseit és befolyását rögzítik az állami vállalatok küldetésében. Bár a Xi-kormányzat úgy véli, hogy a nagyobb pártellenőrzés a vállalatok hatékonyságát és teljesítményét növeli, mindeddig kevés empirikus bizonyíték van ennek alátámasztására. Éppen ellenkezőleg, a vállalati autonómia csökkentése a stratégiai célok szolgálatában eredménytelenséget és valós költségeket eredményezhet. Az ilyen kereskedelmi kompromisszumok különböző mértékűek és kiterjedésűek, kezdve a veszteséges tengerentúli beruházásoktól, mint például az ausztráliai ásványkincsek, egészen a kínai egyetemek kormány által irányított tömeges felvételéig.

72 Zhang, Zhang and Liu 2017, 406. A szerzők a 2012-2014 közötti időszakra vonatkozó adatokat

vizsgálják; hasonló eredményekről számolnak be, ha a KKP Központi Bizottságának póttagjait is számításba veszik.

73 Batson 2020.

74 Hou 2021.

75 Blanchard és Shepherd 2018.

76 Naughton 2020.

diplomások, hogy a COVID 19 okozta gazdasági lassulás után megerősítsék a társadalmi stabilitást. ⁷⁷ A politikai és társadalmi célkitűzéseknek a gazdasági teljesítmény árán történő követése azonban évtizedek óta jellemzi a kínai állami vállalatok működését. Még ha az ilyen gazdasági kompromisszumok Xi alatt élesebbek is, mind az állami vállalatok, mind az állam még mindig rendelkezik a pénzügyi forrásokkal, hogy lehetővé tegye és fenntartsa őket.

Az állami vállalatok feletti megerősített központi szerződő felek általi ellenőrzésnek jelentős nemzetközi kihatásai is vannak. Az a vélekedés, hogy a Kommunista Párt túl közel áll a kínai cégek döntéshozatalához, erősebb külföldi közvetlen befektetési szűrési mechanizmusokat eredményezett az Egyesült Államokban és az Európai Unióban. ⁷⁸ A belföldi korlátozások mellett a külföldön fennálló magasabb korlátok is hozzájárultak ahhoz, hogy 2016 óta meredeken csökkentek a kifelé irányuló kínai befektetések. ⁷⁹ Hosszabb távon az Egyesült Államokkal és más országokkal fenntartott gazdasági és politikai kapcsolatok Xi alatti jelentős lehülése máris vitát vált ki a potenciális jövőbeli "szétválasztásról". ⁸⁰

Következtetés

Mi az újdonság Hszi Csin-ping állami gazdaságának irányításában? Ellentétben azokkal az állításokkal, amelyek szerint Xi új korszakot nyitott, a Hu-kormányzattal való jelentős folytonosságra utaló bizonyítékokat találunk. Mindkét vezető az állami tulajdon 2.0 vízióját vallja. Míg a Hu-kormányzat nagyobb mértékben támaszkodott az állami hivatalokra, hogy eredményeket érjenek el, addig Xi inkább a pártközpontú ellenőrzési mechanizmusokat alkalmazta. Bár a pártirányítási eszközöket Xi alatt formalizálták és megosztották, a jelenlegi állami vállalatok irányítása nagyrészt a korábbi kormányoktól örökölt.

A tanulmányunk egy keretet is nyújt a korszakváltásról szóló állítások értékeléséhez az egyes témakörökben. Az egyik legfontosabb feladat annak megállapítása, hogy maguk a döntéshozók mit képzelnek el a reform céljaiként: mit remélnek elérni? És hogyan változott ez az idő múlásával? A korszakváltásra vonatkozó empirikusan megalapozott állítások felállításához először is azonosítani kell a vezetők politikai elképzeléseit, másodsor pedig nyomon kell követni a változásokat az egyes kérdéskörökben az idők folyamán. Ez a munka elengedhetetlen a tények pontos értelmezéséhez. Amint Sebastian Heilmann és Oliver Melton érvel, a gazdasági reformnak a korábbi kutatásokban elterjedt "a terv a piacra" narratívája nem tükröződött a kínai vezetők saját meggyőződésében, hogy a gazdasági átalakulásnak erősen államilag irányítottan kell lennie. ⁸¹ Így az a tény, hogy a pártállam továbbra is erősen intervencionista szerepet játszik a gazdaságban, nem meglepő, és önmagában nem is egy új korszak bizonyítéka. Másodsor, Sebastian Heilmann és Elizabeth J. Perry megfigyelésével összhangban, miszerint 1978 után is fennmaradtak a forradalmi és a Mao-korszak kormányzási technikái, a kormányzási eszközök változásának nyomon követése az idők folyamán szintén kritikus jelentőségű a

következő szempontok szempontjából

77 Crossley 2020.

78 Batson 2020, 20-21.

79 Hanemann és Rosen 2020.

80 Weber 2020.

81 Heilmann és Melton 2013.

a korszakok meghatározása és megkülönböztetése. ⁸² Összességében a megfigyelők jogosan kritizálhatják az állami gazdaság irányítását Xi Jinping alatt, de ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy akár a célok, akár az irányítás eszközei újak lennének.

Köszönetnyilvánítás

A szerzők köszönetet mondanak Nis Grünbergnek, Patricia Thorntonnak és két névtelen bírálónak a hasznos megjegyzésekért. Hálásak Lejie Zengnek is a kutatási segítségért.

Összeférhetetlenségek

Nincs.

Életrajzi jegyzet

Wendy LEUTERT a kínai gazdaság és kereskedelem GLP-Ming Z. Mei tanszékvezetője az Indiana Egyetem Hamilton Lugar School of Global and International Studies és a Kelet-ázsiai nyelvek és kultúrák tanszékén.

Sarah EATON a berlini Humboldt Egyetem transzregionális Kína-tanulmányok professzora.

摘要: 在习近平的领导下, 中国国有经济的治理发生了何种程度的变化? 自 2012 年以来, 在中国政治局面发生重大变化的背景之下, 一些学者认为习近平管理国有企业的方针发生了决定性的转变: 从逐步实现市场化向国有经济改为由中国共产党进行严格集中控制而转变。本文通过研究国有企业近二十年来的主要发展目标和手段, 发现习近平领导下的国有企业政策展示的是对过去既有趋势的深化。首先, 习近平所阐述的国有企业职能与基本愿景与各届中国领导人惊人地一致。其次, 习近平政府管理国有企业的方法并无创新, 而是依赖于重新设计官僚机制、干部管理机制、党组织和主题教育活动。虽然习放大了“党指挥一切”的权能, 但该过程是一种渐进的方式而非激进的转变。

关键词: 国有企业; 习近平; 胡锦涛; 中国共产党

Hivatkozások

- Aivazian, Varouj A., Ying Ge és Jiaping Qiu. 2005. "Javíthatja-e a korporatizáció a állami vállalatok teljesítményét privatizáció nélkül is?" *Journal of Corporate Finance* 11(5), 791-808.
- Allen, Jamie és Rui (Nana) Li (szerk.). 2018. *Awakening Corporate Governance: A vállalatirányítás fejlődése Kínában*. Hong Kong: Asian Corporate Governance Association.

82 Heilmann és Perry 2011.

- Bai, Tianliang. 2013. "Xin guoqi xin qidian zhi yi: guoqi xinzi Zhongguo jiliang jianqiang tingli" (Új kiindulópont az új állami vállalatok számára: a kínai vállalatok új testtartása, a gerinc szilárdan áll). *People's Daily Online*, április 15., <http://finance.people.com.cn/n/2013/0415/c1004-21131217.html>.
- Batson, Andrew. 2020. "Az állam soha nem hátrál meg." *Gavekal Dragonomics*, október 1.
- Blanchard, Ben és Christian Shepherd. 2018. "Kína engedélyezi, hogy Xi határozatlan ideig elnök maradjon, szorosabbra fűzi hatalmát." *Reuters*, március 11., <https://www.reuters.com/article/us-china-parliament-idUSKCNIGN07E>.
- Blanchette, Jude. 2020. "A 'China Inc.'-től a 'CCP Inc.'-ig: a kínai államkapitalizmus új paradigmája." *China Leadership Monitor* 67(Spring 2021), <https://www.prcleader.org/blanchette>.
- Brødsgaard, Kjeld Erik. 2012. "Politika és üzleti csoportképzés Kínában: a párt irányít?" *The China Quarterly* 211, 624-648.
- Brødsgaard, Kjeld Erik. 2018. "Kína politikai rendje Xi Jinping alatt: koncepciók és perspektívák." *Kína: Kína: Egy nemzetközi folyóirat* 16(3), 1-17.
- CCDI (Központi Fegyelmi és Ellenőrzési Bizottság). 2020. "Guozi yangqi tongchou zhuhao xunshi zhenggai shang xia liandong pojie gongxing wenti" (Az állami főváros és a központi állami vállalatok előkészítik a honlapot a helyesbítés megragadására és a közös problémák megoldására irányuló, felülről lefelé irányuló intézkedések összehangolására), március 24., https://www.ccdi.gov.cn/yaowen/202003/t20200324_214128.html.
- KKP (Kínai Kommunista Párt) Központi Bizottsága. 2015. "Guanyu zai shenhua guoyou qiye gaige zhong jianchi dang de lingdao jiaqiang dang de jianshe de ruogan yijian" (Több vélemény a pártvezetéshez való ragaszkodásról és a pártépítés megerősítéséről a állami tulajdonú vállalatok reformjának elmélyítésében), szeptember 20., http://www.gov.cn/zhengce/2015-09/20/content_2935714.htm.
- COD (Központi Szervezési Osztály) és SASAC (Állami Tulajdonú Vagyon Felügyeleti és Igazgatási Bizottság). 2004. "Zhongyang zuzhibu, guowuyuan guozhwei guanyu jiaqiang he gajjin zhongyang qiye dangjian gongzuo de yijian" (Az Államtanács COD és SASAC véleményei a központi állami tulajdonú vállalatok pártépítő munkájának megerősítéséről és javításáról), október 31. In *Zhonggong zhongyao lishi wenxian ziliao huibian (A Kínai Kommunista Párt fontos történelmi dokumentumainak összeállítása)* 144. sz. Los Angeles: Zhongwen chu-banwu fuwu zhongxin, 786-801.
- Crossley, Gabriel. 2020. "Kína kiterjeszti az állami állásokat a diplomások számára, mivel a koronavírus a magánszektorot sújtja." *Reuters*, július 26., <https://www.reuters.com/article/us-china-economy-jobs-graduates-idUSKCN24R0UQ>.
- Eaton, Sarah. 2015. *Az állam előretörése a mai Kínában: State-Market Relations in the Reformkorszak*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gazdaság, Elizabeth. 2018. *A harmadik forradalom: Xi Jinping és az új kínai állam*. New York: Oxford University Press.
- Gold, Thomas, William Hurst, Jaeyoun Won és Qiang Li (szerk.). 2009. *Elbocsátott munkavállalók egy munkáállamban: Munkanélküliség kínai jellemzőkkel*. New York: Palgrave Macmillan.
- Hanemann, Thilo és Daniel H. Rosen. 2020. "Megvenni a mertülést? Kína kifelé irányuló beruházásai a 2020 oldalon." 2020. Rhodium Group, március 30., <https://rhg.com/research/chinas-outbound-investment-in-2020/>.
- Harada, Issaku. 2017. "Kína megszigorítja az állami tulajdonú vállalatokat." *Nikkei Asian Review*, szeptember 29.
- Heilmann, Sebastian. 2017. "Kína központi végrehajtó szerve: nemzeti menetrendek követése egy szétterjedezett politikában" ity. " In Vivienne Shue és Patricia M. Thornton (szerk.), *To Govern China: Evolving Practices of Power*. Cambridge: Cambridge University Press, 57-81.
- Heilmann, Sebastian és Oliver Melton. 2013. "A fejlesztési tervezés újratervezése Kínában, 1993-2012". *Modern Kína* 39(6), 580-628.
- Heilmann, Sebastian és Elizabeth J. Perry (szerk.). 2011. *Mao láthatatlan keze: Az adaptív kormányzás politikai alapjai Kínában*. Cambridge, MA: Harvard University Asia Center.

- Hellman, Joel S. 1998. "A győztesek mindent visznek: a részleges reformok politikája a posztkommunista átmenetben. " *World Politics* 50(2), 203-234.
- Hou, Yue. 2021. "A Párt és a magánszektor változó kapcsolata a Xi-korszakban. " Kiadatlan kézirat.
- Hsieh, Chang-Tai és Michael Song Zheng. 2015. "Megragadni a nagyot, elengedni a kicsit: az állami szektor transz- kialakulása Kínában. " *Brookings Papers on Economic Activity*, tavasz, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/07/2015a_hsieh.pdf.
- Hsueh, Roselyn. 2011. *Kína szabályozási állama: A globalizáció új stratégiája*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Jiang, Zemin. 1998. "Jiang hao guonei jingji gongzuo, zengqiang chengshou he diyu fengxian de nengli" (A hazai gazdasági munka jól végzése, a kockázatokkal szembeni ellenálló- és ellenállóképesség erősítése), február 26. In *Jiang Zemin wenxuan* (Jiang Zemin összegyűjtött művei), 2. kötet, Peking: Renmin chubanshe.
- Jiang Zemin. 2002. "Zai Zhongguo gongchandang di shiliu ci quanguo daibiao dahui shang de bao- gao" (Jelentés a 16. Nemzeti Pártkongresszusnak), november 8., <http://cpc.people.com.cn/GB/64162/64168/64569/65444/4429125.html>.
- Lardy, Nicholas R. 2019. *Az állam visszavág: A gazdasági reform vége Kínában?* Washington, DC: Peterson Institute for International Economics.
- Leutert, Wendy. 2018a. "A kínai központi állami vállalatok vezetőinek politikai mobilitása. " *The China Quarterly* 233, 1-21.
- Leutert, Wendy. 2018b. "Célgellenőrzés: az állami tulajdonú gazdaság irányítása Xi Jinping alatt. " *China Perspectives* 1-2, 27-36.
- Leutert, Wendy. 2020. "Állami tulajdonú vállalatok a mai Kínában. " In Luc Bernier, Massimo Florio és Philippe Bance (szerk.), *The Routledge Handbook of State-owned Enterprises*. Abingdon: Routledge, 201-212.
- Lieberthal, Kenneth és Michel Oksenberg. 1988. *Politikai döntéshozatal Kínában: Vezetők, struktúrák és folyamatok*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Lin, Jinrong, Xiaoyuan Lu, Junsheng Zhang és Ying Zheng. 2020. "Állami tulajdonú vállalatok a Kínában: 40 év kutatásának és gyakorlatának áttekintése". " *China Journal of Accounting Research* 13 (6), 31-55.
- Lin, Lauren Yu-Hsin, Re-Jin Guo és Christopher Chen. 2021. "Politikai befolyás és vállalati kormányzás: bizonyítékok a kínai pártépítési reformból. " Unpublished manuscript.
- Lin, Lauren Yu-Hsin és Curtis J. Milhaupt. 2020. "Pártépítés vagy zajos jelzés? A politikai konformitás körvonalai a kínai vállalatirányításban. " *European Corporate Governance Institute, Law Working Paper No. 493*.
- Lin, Li-Wen és Curtis J. Milhaupt. 2013. "Mi vagyunk a (nemzeti) bajnokok: az államkapitalizmus mechanizmusainak megértése Kínában. " *Stanford Law Review* 65(4), 697-760.
- Liu, John Zhuang és Angela Huyue Zhang. 2019. "Tulajdonlás és politikai ellenőrzés: bizonyítékok a alapszabály-módosításokból. " *International Review of Law and Economics* 60. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.irl.2019.105853>.
- Liu, Xiaobin és Xiaolong Dang. 2004. "Guanyu shuangxiang jinru jiaocha renzhi de shijian yu sikao" (A kétirányú belépéssel kapcsolatos gyakorlat és reflexiók az átfedő pozíciótartással kapcsolatban). *Dangjian yanjiu neican* 1-2, 26-27.
- Looney, Kristen E. 2020. *Mozgósítás a fejlesztésért: A vidéki Kelet-Ázsia modernizációja*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Milhaupt, Curtis J. és Wentong Zheng. 2015. "A tulajdonlason túl: az államkapitalizmus és a kínai vállalat. " *Georgetown Law Journal* 103(3), 665-722.
- Mintzner, Carl. 2018. *Egy korszak vége: How China's Authoritarian Revival Is Undermining Its Rise*. New York: Oxford University Press.
- Naughton, Barry. 2005. "SASAC emelkedik. " *China Leadership Monitor*, április 30., 14. szám, <https://www.hoover.org/research/sasac-rising>.

- Naughton, Barry. 2008. "A SASAC és a növekvő vállalati hatalom Kínában." *China Leadership Monitor*, március 12., 24. szám, <https://www.hoover.org/research/sasac-and-rising-corporate-power-china>.
- Naughton, Barry. 2018. *A kínai gazdaság: Adaptation and Growth* (2. kiadás). Cambridge, MA: MIT Press.
- Naughton, Barry. 2020. "Nagy kormányzás." In Thomas Fingar és Jean C. Oi (szerk.), *Sorsdöntő döntések: Choices That Will Shape China's Future*. Palo Alto, Kalifornia: Stanford University Press, 51-81.
- Nolan, Peter. 2001. "Kína ambíciói: a "nemzeti csapat" felépítése." In Peter Nolan (szerk.), *Kína és a világ gazdaság*. London: Palgrave Macmillan, 1-94.
- Ozery, Tamar Groswald. Hamarosan megjelenik. "A vállalatirányítás politizálása: életképes alternatíva?" *American Journal of Comparative Law*.
- Pearson, Margaret, Meg Rithmire és Kellee S. Tsai. 2020. "Pártállami kapitalizmus Kínában." Harvard Business School Working Paper No. 21-065.
- Pei, Minxin. 2016. *Kína cinkos kapitalizmusa*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rosen, Daniel, Wendy Leuterer és Shan Guo. 2018. "Hiányzó láncszem: vállalatirányítás Kína állami szektorában." *Asia Society*, https://asiasociety.org/sites/default/files/inline-files/ASNC_Rhodium_SOEReport_0.pdf.
- SASAC. 2007. "Woguo guoyou jingji buju jigou tiaozheng ruogan zhongda wenti de yanjiu" (Kutatás a kínai állami tulajdonú gazdaság és szerkezetátalakítás fennmaradó súlyos problémáiról). Belső dokumentum.
- SASAC. 2019. "Guozhiwei dangwei guanqie luoshi dang de shijiu jie si zhongquanhui bushu zhuajin yanjiu zhiding guoyou qiye gaige san nian xingdong fang'an" (A SASAC pártbizottsága végrehajtja a KKP 19. Központi Bizottságának negyedik plenáris ülését, szorosan tanulmányozza a és hároméves SOE-reform cselekvési tervet dolgoz ki), november 14., <http://www.sasac.gov.cn/n2588030/n2588924/c12671095/content.html>.
- Államtanács. 2003. "Guowuyuan bangongting guanyu gongbu guowuyuan guoyou zichan jiandu guanli weiyuanhui luxing chuziren zhize qiye mingdan de tongzhi" (Az Állami Tanács főhivatala közleménye a SASAC által a befektetői felelősségvállalás vállalati listájáról), október 21., http://www.gov.cn/gongbao/content/2003/content_62524.htm.
- Államtanács. 2016. "Guowuyuan bangongting guanyu jianli guoyou qiye weigui jingying touzi zeren zhuijiu zhidu de yijijian" (Az Államtanács Főhivatalának véleményei az állami tulajdonú vállalatok üzleti tevékenységével és a beruházási szabályokkal kapcsolatos jogsértésekkel kapcsolatos elszámoltatási rendszer létrehozásáról), augusztus 2., http://www.gov.cn/zhengce/content/2016-08/23/content_5101590.htm.
- Steinfeld, Edward S. 2004. "Piaci víziók: az eszmék és intézmények kölcsönhatása a kínai pénzügyi szerkezetátalakításban." *Political Studies* 53(4), 643-663.
- Sutherland, Dylan. 2003. *Kína nagyvállalatai és a késői iparosítás kihívása*. New York: Routledge.
- Wang, Junhao, Zhijing Xiao és Yaojia Tang. 2008. *Zhongguo longduanxing chanye guanzhi jigou de sheli yu yunxing jizhi (The Establishment and Operation of Regulatory Agencies in China's Monopoly Industries)*. Beijing: Shangwu yinshua guan.
- Weber, Isabella. 2020. "Tényleg "szétválhat" az amerikai és a kínai gazdaság?" *The Guardian*, szeptember 11.
- Zhang, Jun, Qi Zhang és Zhikuo Liu. 2017. "A kínai állami vállalatok részleges reformjának politikai logikája." *Asian Survey* 57(3), 395-415.